

Kvalitetssystem for spesialundervisning og spesialpedagogisk hjælp



Inkluderende fellesskap i skoler og barnehager i Andøy kommune

Andøy kommunes verdier er raus, engasjert og bærekraftig.

Våre verdier skal også gjenspeiles i måten vi ivaretar barn og unges behov for tilhørighet, trivsel, læring og en trygg og god oppvekst. Våre barn og unge er framtiden vår, og som kommune skal vi bidra til at barn og unge får mulighet til å leve gode liv.

Inkludering innebærer at alle hører til og tar del i læringsfellesskapet i barnehage, skole og arbeidsliv. Alle mennesker trenger å være en del av et fellesskap. Sosial tilhørighet er en viktig forutsetning for læring og utvikling, enten man er liten eller store.

Dette stiller store krav til ansatte og ledere som jobber med barn og unge i Andøy. Utgangspunktet for tilbudet i barnehager og skoler skal være at vi skal tilpasse omgivelsene og rammene for å inkludere alle barn og unge i fellesskapet, og gi barn og ungdom den viktige følelsen av tilhørighet i fellesskapet. Det er bare et fåtall av barn og unge som har behov for å tas ut av fellesskapet for å motta spesialpedagogisk hjelp, spesialundervisning eller andre særskilte tiltak. Dette skal derfor være unntakene, og når vi først setter inn denne type tiltak skal de være faglig begrunnede, målrettede og gjennomføres med høy kvalitet.

Dette krever riktig kompetanse, tankegang og innstilling fra alle som jobber sammen på laget for barn og unge i Andøy kommune.

Det krever også at vi har en inkluderende tankegang som ligger til grunn for alt vi gjør:

I stedet for å tenke....	Forsøk å tenke...
- barnet er ikke klar for skolen	- hvordan kan vi gjøre skolen klar for barnet?
- vi har ikke nok ressurser	- hva kan vi gjøre med de ressursene vi har?
- barnet må ut av barnegruppa og få hjelp alene	- hvordan kan jeg sørge for at barnet føler tilhørighet til fellesskapet og lykkes i barnegruppa?
- jeg trenger en assistent til den eleven	- hva kan eleven gjøre selvstendig og hvordan kan jeg legge til rette for det?
- vi har forsøkt denne strategien før	- var det noe fra den tidligere strategien som virket bra?
- dette har jeg ikke fått opplæring i	- hvor kan jeg lære mer om dette?
- det er ikke mitt ansvar å gjøre dette for barnet	- jeg kan bidra positivt til dette barnets utvikling og trivsel

Hensikt og mål med et kvalitetssystem for spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp

Hensikten med et kvalitetssystem for spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp er å klargjøre rutiner og prosedyrer fra bekymring, via sakkyndighetsarbeid og vedtak, til gjennomføring og evaluering av spesialpedagogiske tiltak i skoler og barnehager, og sørge for kvalitet i alle ledd av dette arbeidet.

Målet er å sikre at barn og unge i Andøy får riktig hjelp og støtte i barnehage og skole:

- I tråd med intensjoner i Stortingsmelding 6 – Tett på
- I tråd med lovkrav i barnehagelov, opplæringslov og forvaltningslov
- I tråd med intensjoner i FNs Barnekonvensjon

Riktig hjelp og støtte er ikke ensbetydende med spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Tilretteleggende tiltak innenfor det ordinære tilbudet i fellesskap med andre barn kan gi like stort læringsutbytte som tilrettelagt spesialundervisning, med fortsatt tilhørighet i fellesskapet og uten den potensielle stigmatiseringen ved å bli tatt ut av fellesskapet. Det er et mål å redusere behovet for spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp i Andøy kommune.

Målområde	Status 2020	Målsetting 2025
Andel elever i grunnskolen med spesialundervisning	15,5%	Under 10%
Andel barn med spesialpedagogisk hjelp i barnehagene	8,3%	Under 6%

Tall fra Andøy

Andel elever i grunnskolen som mottar spesialundervisning har økt de siste fire årene:

2017	2018	2019	2020
12,0%	12,8%	13,8%	15,5%

Tall fra sammenlignbare kommuner i kostragruppe 04 viser at disse kommunene i gjennomsnitt har 10,1% elever som mottar spesialundervisning, mens landsgjennomsnittet er 7,8%. Tallene viser at Andøy kommune har en forholdsmessig stor andel som mottar spesialundervisning.

Også i barnehagene har vi en stor andel barn som mottar spesialpedagogisk hjelp:

2017	2018	2019	2020
4,7%	8,2%	10,3%	8,3%

Gjennomsnittet i sammenlignbare kommuner i kostragruppe 04 er 3,9%, mens landsgjennomsnittet er 4,0. Også for barnehagene viser tallene at vi ligger høyt over sammenlignbare kommuner og landsgjennomsnitt.

Stortingsmelding 6

Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO.

I denne stortingsmeldingen presenterer regjeringen tiltak for å bedre utdanningssystemet. Vi skal ha en barnehage og skole som gir muligheter for alle

barn og unge – uavhengig av sosial, kulturell og språklige bakgrunn, kjønn, kognitive og fysiske forskjeller. Det krever inkluderende fellesskap og tidlig innsats.

Inkludering i barnehage og skole handler om at alle barn og elever skal oppleve at de har en naturlig plass i fellesskapet. De skal føle seg trygge og kunne erfare at de er betydningsfulle, og at de får medvirke i utformingen av sitt eget tilbud.

Av og til er det nødvendig å gi et tilbud utenfor den vanlige barnehagegruppen eller utenfor den ordinære opplæringen for at det enkelte barn skal lære og utvikle seg på en måte som passer nettopp det barnet best. Det handler om fleksible løsninger for å oppnå inkludering. Det avgjørende er at barna og elevene opplever å få være seg selv i et inkluderende fellesskap og å få like muligheter som alle andre til å utvikle seg ut fra sine forutsetninger.

Tidlig innsats betyr et godt pedagogisk tilbud fra tidlig småbarnsalder, at barnehager og skoler arbeider for å forebygge utfordringer, og at tiltak settes inn umiddelbart når utfordringer avdekkes. Tiltak kan være å tilrettelegge innenfor det ordinære tilbudet og/eller ved å sette inn særskilte tiltak.

Tidlig innsats i et allmennpedagogisk perspektiv vil si at innsatsen rettes mot alle barn innenfor det ordinære opplæringstilbudet, enten som forebyggende eller kompensierende strategi.

Formålet er å identifisere vansker så tidlig som mulig, men det skal også være en generell forebyggende strategi for alle barn. Tidlig innsats ansees ikke primært som spesialundervisning, men utelukker ikke at det kan være en konsekvens av kartlegging og utredning som gjennomføres i tilknytning til arbeidet med tidlig innsats. Tidlig innsats som allmennpedagogisk strategi innebærer at arbeidet skal utføres av det fagansatte personalet i skole og barnehage, ikke nødvendigvis av en spesialpedagog.

Stortingsmeldingen inneholder en rekke forventninger til kommunenes arbeid med å heve kvaliteten i barnehager, skoler og SFO:

Det er et overordnet mål å videreutvikle kvaliteten i barnehager og skoler, slik at alle barn og elever får lære, mestre og utvikle seg i inkluderende fellesskap. Bedre kvalitet på det ordinære tilbudet kan gi mindre behov for særskilte ordninger for enkeltbarn. Samtidig kan bedre kvalitet på den spesialpedagogiske innsatsen sikre at barn og unge får en bedre utvikling og lærer mer. Skal kvaliteten bli bedre, er kultur, kunnskap, kompetanse og kapasitet sentrale faktorer.

For det første er det helt grunnleggende at alle barnehager og skoler har en kultur for inkludering og tidlig innsats. En viktig forutsetning for dette er god ledelse på alle nivåer i kommunen, fylkeskommunen og hos private barnehage- og skoleeiere. Regjeringen vil dessuten at statlige mål og tiltak for barnehage- og skoleutvikling skal ha inkludering som et grunnleggende premiss.

For det andre er det behov for mer kunnskap om hva som skal til for å lykkes med å endre praksis og gi et godt tilbud til alle barn og elever. Regelverket gir alle barn og unge viktige rettigheter. Flere rapporter og statlige tilsyn viser at barnehager, skoler og kommuner ikke alltid ivaretar sine forpliktelser og oppfyller barnas og elevenes rettigheter. Regjeringen vil styrke forskningen og legge til rette for at erfaringer kan deles på en mer systematisk måte. I denne meldingen har vi med flere eksempler på hvordan kommuner arbeider med tidlig

innsats og inkludering. Disse eksemplene kan brukes som inspirasjon for andre kommuner, fylkeskommuner og private barnehage- og skoleeiere i deres arbeid med å utvikle en mer inkluderende praksis.

For det tredje er kompetanse avgjørende. Det er allerede mye god kompetanse i barnehager og skoler og i støttesystemene, men det er for store variasjoner rundt i landet. Vi trenger et kompetanseløft for å sikre et bedre tilpasset og mer inkluderende pedagogisk tilbud til alle barn uavhengig av hvor de bor. Regjeringen vil sette i gang en stor og langsiktig satsing for å heve kompetansen i kommuner og fylkeskommuner. Satsingen vil være særlig rettet mot barnehager, skoler og PP-tjenester.

For det fjerde kan vi øke kapasiteten i utdanningssystemet ved å organisere arbeidet bedre og bruke kompetansen der den gir størst nytte. Regjeringen vil styrke samarbeidet på tvers av fagområder og sektorer slik at kompetansen blir mer tilgjengelig for barna og elevene som trenger den. Med et sterkere lag rundt barna, elevene og lærerne kan vi få til gode helhetlige tilbud for alle barn og unge.

Det allmennpedagogiske tilbudet i barnehagene

Vi skal ha et likeverdig barnehagetilbud i Andøy med høy kvalitet i alle barnehager.

Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng.

Regjeringen legger i sin satsning vekt på at alle barnehager skal ha god kvalitet, og at barnehagen skal styrkes som læringsarena. (*Kompetanse for fremtidens barnehage*, Utdanningsdirektoratet, 2018-2022).

Barnehager av høy kvalitet, har ifølge forskning gode forutsetninger for å sikre tidlig innsats, utjevne sosiale forskjeller og stimulere til barns livslange læring. God kvalitet på barnehagetilbudet har også stor betydning for senere læringsprosesser videre inn i skolen.

I det praktisk-pedagogiske arbeidet i barnehagen vil dette innebære en forståelse av at læring skjer både gjennom aktiv deltakelse i ulike hverdagssituasjoner, omsorg og lek, og gjennom varierte aktiviteter der barnas erfaringer vektlegges.

Kvalitetsbegrepet i barnehagen som organisasjon må sees i lys av både ytre og indre kvalitetskriterier, ytre kvalitetskriterier handler om virksomhetens rammer, de indre kvalitetskriteriene om den relasjonelle og sosiale samhandlingen i organisasjonen.

RESULTATKVALITET		
I barnehagen skal barna oppleve omsorg, lek læring, danning, språklig og sosial mestring som grunnlag for en god barndom og et godt livsløp		
INNHOLDSKVALITET Barnehagen implementerer rammeplan og kommunens kvalitetsplan, og arbeider på en måte som bestandig er til det beste for barna.	PROSESSKVALITET Handler om godt samspill mellom barn og personalet. Rom for medvirkning. Personalets pedagogiske kompetanse i praksis - barnehagen har en kultur for læring	STRUKTURELL KVALITET Barnehagens rammebetingelser skal utnyttes slik at barnas forutsetninger for trivsel, lek, læring og utvikling styrkes.

I *Rammeplanen for barnehagen* (Utdanningsdirektoratet, 2017) står det at «et kompetent pedagogisk personale er en forutsetning for et barnehagetilbud av god kvalitet». Pedagogisk ledelse og barnehagen som en lærende organisasjon står sentralt i å bidra til dette, og må til enhver tid styrkes og videreutvikles.

Pedagogisk ledelse

Barnehagen som en lærende organisasjon er utviklingsarbeid i en kontinuerlig prosess. Dette danner grunnlaget for det pedagogiske innholdet. Det betyr blant annet å omsette barnehageloven og rammeplanens intensjoner og mål til pedagogisk praksis. Pedagogisk leder har ansvar for planlegging, dokumentasjon og vurdering av arbeidet i barnegruppen, og pedagogisk ledelse er å arbeide systematisk med mål, innhold, arbeidsmåter og organisering av barnehagen for å utvikle virksomheten.

Didaktikk handler om tilrettelegging av barnas leke- og læringsprosesser. Momenter i didaktisk planlegging er læringens innhold, mål, arbeidsmåter, vurdering, sosiale, kulturelle og fysiske rammer for læring.

Vurdering er viktig for å kunne fornye virksomheten og barnehagen som organisasjon, og systematisk vurderingsarbeid legger grunnlaget for barnehagen som lærende organisasjon.

Relasjonskompetanse:

Relasjoner mennesker imellom er selve kjernen for alt arbeidet som gjøres i barnehagene, og det er helt vesentlig med gode relasjoner og tilknytning til trygge, stabile voksenpersoner for å sikre god kvalitet. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Har de voksne bygget en god relasjon med barnet, så vet de hva barnet er god på og hva barnet sliter med. Barnet er ikke et problem, men det har noen utfordringer som det trenger støtte av en voksen for å kunne mestre. At det arbeides godt med relasjoner, trygghet og omsorg er en forutsetning for læring, utvikling og fremmer barnas sosiale kompetanse.

Allmennpedagogisk tilbud og spesialpedagogisk hjelp

Læring skjer gjennom deltakelse i sosiale fellesskap i en gitt kulturell og historisk kontekst (Vyotskij, 2001)

Ifølge rammeplanen for barnehagen skal barn som mottar spesialpedagogisk hjelp inkluderes i barnegruppa og i det allmennpedagogiske tilbudet. Tilretteleggingen skal vurderes og justeres underveis i tråd med barnets utvikling. Videre står det at inkludering i barnehagen også handler om «tilrettelegging for sosial deltakelse», der barnehagens viktigste sosialiseringarena er leken, og at tidlig innsats kan innebære at personalet jobber systematisk og målrettet med å «inkludere barnet i meningsfulle fellesskap».

Måten de voksne i barnehagen tenker om barns deltakelse, læring og spesialpedagogisk hjelp vil dermed ha innvirkning på deres handlinger og barnas muligheter for deltakelse i fellesskapet.

Tradisjonell organisering av spesialpedagogiske tiltak knytter i større grad barnets vansker til barnet i seg selv og tiltakene kan da primært bli rettet mot barnet og ikke mot fellesskapet. Individuell trening organisert ut av gruppa vil kunne redusere barnets tilstedeværelse og deltakelse i fellesskapet, og dermed barnets læring og utvikling, hvis man ser på deltakelse med sosiokulturelle briller. (Hillesøy & Ohna, 2014).

Å legge til rette for samarbeid om spesialpedagogisk hjelp samt barnehagens utvikling av et inkluderende læringsmiljø er et ledelsesansvar. Når spesialpedagogen ikke er en del av barnehagens daglige bemanning kan dette utfordre deres deltakelse i praksisfellesskapet. Barnehagens ledelse har ansvar for å legge til rette for at slikt samarbeid kan gjennomføres. Et samarbeid der man oppfatter det spesialpedagogiske og det allmennpedagogiske som ulike og adskilte oppgaver kan begrense barnets muligheter til deltakelse i gruppa. Et samarbeid der spesialpedagogiske tiltak oppfattes som en felles oppgave kan bidra til et inkluderende læringsmiljø i barnehagen, der barnets behov for støtte i større grad sikres gjennom deltakelse i fellesskapet.

Forutsetning for at det allmennpedagogiske og spesialpedagogiske tilbudet til barnet skal kunne ses mer i sammenheng:

- Spesial-/støttepedagog bør være en del av barnehagens daglige bemanning
- Felles ansvar for å se helheten rundt barnets utviklingsbehov og mulighetsrom
- Gjensidig respekt for hverandres roller og kompetanse
- Tid til kommunikasjon og dialog mellom spesial-/støttepedagog og øvrig personal knyttet til oppfølging av barnet.

Det ordinære undervisningstilbudet i skolene

Det er godt grunnlag for å si at det er sammenheng mellom kvalitet på ordinær opplæring og andel elever som har behov for spesialundervisning. Peder Haugs komplementaritetsprinsipp går ut på at tilstanden på den ordinære opplæringen bestemmer behovet for ekstra tiltak. Når kvaliteten er lav, øker behovet for spesialundervisning. Når kvaliteten på den ordinære opplæringa er høy, vil behovet for ekstra tiltak bli mindre¹.

Det ordinære undervisningstilbudet i skolene i Andøy skal holde *høy kvalitet*.

Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Trygge og gode læringsmiljøer utvikles og opprettholdes av tydelige og omsorgsfulle voksne. God klasseledelse er fundamentet som trengs for å skape et godt læringsmiljø. Vedlegget *God klasseledelse i Andøy kommune* beskriver hva vi mener med god klasseledelse, og hvilken kompetanse som er viktig for å være en god klasseleder; relasjonskompetanse, didaktisk kompetanse og regjledelseskompetanse.

Ti kjennetegn på god undervisning bygger på ulike forskninger som har peket på konkrete elementer som øker kvaliteten på undervisningen, og dermed fremmer elevers læring og trivsel. Disse kjennetegnene kan hjelpe oss til å gjenkjenne undervisning av høy kvalitet og vurdere egen praksis:

Relasjonskompetanse	1. Lærere som relasjonsbyggere (elev – elev og lærer-elev)
	2. Lærere som gir individuell støtte
	3. Lærere som bruker et meningsfulle språk
Didaktisk kompetanse	4. Lærere som sørger for god sammenheng mellom mål, innhold, arbeidsmåter og vurdering
	5. Lærere som har tydelige forventninger til elevenes prestasjoner
	6. Lærere som sørger for systematisk øving
	7. Lærere som varierer arbeidsmåter, organisering og metodikk
	8. Lærere som gir regelmessig undervisningsvurdering og legger opp til at elevene kan vurdere seg selv
Regjledelseskompetanse	9. Lærere som har en tydelig struktur på elevenes faglige og sosiale læring
	10. Lærere som ved hjelp av god organisering, struktur, regler og rutiner sørger for effektiv utnyttelse av tiden.

Overordnet del av læreplanen

Overordnet del av læreplanen beskriver hvilke verdier og hvilket grunnsyn som skal prege pedagogisk praksis i grunnopplæringen. Overordnet del tydeliggjør skolens ansvar for danning og for utviklingen av kompetansen til alle deltakere i grunnopplæringen. Alle som arbeider i grunnopplæringen, må la dette grunnsynet prege planleggingen, gjennomføringen og utviklingen av opplæringen.

Når vi er bekymret for et barns utvikling

Når en barnehagelærer eller lærer er bekymret for et barns utvikling skal bekymringen konkretiseres, drøftes og det skal vurderes om tiltak må igangsettes.

Man kan skissere handlingene ved en bekymring på følgende måte:

Ved bekymring

1. Konkretiser bekymringen.
Det er viktig å konkretisere bekymringen og beskrive bekymringen så godt som mulig. Her kan man bruke vedlagte støttemateriell som hjelp. Gjennomfør kartlegging om nødvendig.
2. Del bekymringen med ledelse og foresatte.
3. Avklar om det er nødvendig å prøve ut tiltak eller ikke.

Dersom det er nødvendig å prøve ut tiltak:

1. Beskriv målet med tiltakene og innsatsen som skal gjennomføres.
 - a. Dersom det trengs bistand fra PPT må foreldre gi samtykke til dette.
2. Gjennomfør innsatsen
3. Evaluer innsatsen sammen med foresatte og ledelse – om nødvendig kartlegg på nytt.
4. Avklar om innsatsen skal endres, videreføres eller avsluttes, eller om tilmelding til PPT er nødvendig.

Dersom det er nødvendig med tilmelding til PPT:

1. Skriv pedagogisk rapport
2. Fyll ut tilmeldingsskjema – foreldre må samtykke til tilmelding
3. Send pedagogisk rapport og tilmeldingsskjema til PPT og foresatte.

Se for øvrig ulike vedlegg med mer informasjon og støttemateriell til bekymringsfasen.

Du kan lese mer om bekymringsfasen i UDIR sine veiledere:

Barnehage:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialpedagogisk-hjelp/Spesialpedagogisk-hjelp/Fase1/viktige-punkter/>

Skole:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialundervisning/Spesialundervisning/Fase-1/>

Tilmelding til PPT og sakkyndighetsarbeidet

Når barnehagen eller skolen har prøvd ut tiltak i det ordinære tilbudet og vurdert at disse ikke har ønsket effekt, skal det tilmeldes til PPT. Dersom foreldre på noen tidspunkt ber om at det skal tilmeldes PPT, skal dette gjøres uavhengig av om tiltak er prøvd ut eller ikke.

Foreldre må samtykke til en tilmelding til PPT. Som vedlegg til en tilmelding skal det sendes en grundig pedagogisk rapport som redegjør for barnehagens eller skolens bekymring, samt hvilke tiltak som er utprøvd. Eventuelle gjennomførte kartlegginger

skal også vedlegges. En god og grundig pedagogisk rapport gir PPT et godt grunnlag for å starte sitt sakkyndighetsarbeid. Den pedagogiske rapporten skal også sendes foresatte.

Når PPT får tilmeldt et barn eller elev, må PPT utføre et sakkyndig arbeid. PPT må som regel gjøre egne undersøkelser, i tillegg til eventuelle andre undersøkelser andre allerede har gjennomført. Å møte og bli kjent med barnet/ eleven i forskjellige situasjoner, er viktig for utredningen og tilrådingen. Enhver sakkyndig vurdering bør alltid bygge på grundige observasjoner. Det er som regel nyttig for PP-tjenesten å observere barnet/eleven både i naturlige situasjoner, for eksempel i barnehagen/ skole, og i mer tilrettelagte situasjoner.

I tillegg er det som regel hensiktsmessig å innhente utdypende informasjon fra barnehagelærere og lærere, for eksempel gjennom samtaler.

PP-tjenesten vil ofte også ha behov for å bruke forskjellige typer testverktøy og/eller intervjuverktøy/kartleggingskjemaer for å kunne gjøre en helhetlig vurdering av barnets / elevens behov. Slike verktøy er ofte standardiserte og normerte. PP-tjenesten skal også alltid vurdere om barnehagen/ skolen har nødvendige ressurser og kompetanse til å avhjelpe barnets behov innenfor det ordinære tilbudet. Det er da barnets / elevens omgivelser og det pedagogiske tilbudet barnet mottar der som skal vurderes.

Enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning

Vedtaksmyndighet

Myndighet til å fatte enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning er definert i rådmannens delegasjonsreglement:

- Rektorer Andenes skole og Risøyhamn skole (Opplæringslov)
- Enhetsleder barnehage (Barnehagelov)
- Skolefaglig rådgiver (Logopedisk hjelp etter barnehage- og opplæringslov).

Friskoler i Andøy har fått videredelegert myndighet til å fatte enkeltvedtak etter opplæringsloven.

Enkeltvedtakets kvalitet

Enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning skal være basert på en tydelig og konkret tilråding i sakkyndig vurdering. Dersom vedtaksmyndighet er usikker på innholdet i sakkyndig vurdering, skal vedtaksmyndighet be sakkyndig instans om utdypende og oppklarende opplysninger.

Vedtaksmyndighet har alltid ansvar for å gjøre en selvstendig vurdering av saken, og med dette medfølger en selvstendig plikt til å *opplyse saken tilstrekkelig*. Jamfør Forvaltningsloven §17 skal forvaltningsorganet *påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes*. Det vil si at vedtaksmyndigheten ikke automatisk kan legge til grunn tilråding i sakkyndig vurdering uten også å gjøre en vurdering av andre kjente opplysninger som kan være viktige for å gi et tilbud som er til barnets beste.

Et godt enkeltvedtak benytter et klart og tydelig språk og er lett for mottaker å forstå. Enkeltvedtaket er individuelt og beskriver så konkret som mulig tilbudet det aktuelle

barnet skal få. Det er sentralt å vise til hvordan hensynet til barnets beste har blitt vurdert.

Ved eventuelle avvik fra sakkyndig vurdering skal det tydeliggjøres hva som er avvik og hvorfor vedtaksmyndigheten mener vedtaket likevel gir eleven et forsvarlig tilbud.

Dersom foresatte og/eller barn ønsker en forklaring/utdyping av enkeltvedtaket skal vedtaksmyndigheten sørge for dette. Dette gjelder særlig i tilfeller hvor mottaker for eksempel har et annet morsmål enn vedtaket er fattet på.

Saksbehandlingstid

Saksbehandlingstid er definert i Forvaltningsloven §11 a:

Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold.

Dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det forvaltningsorganet som mottok henvendelsen, snarest mulig gi et foreløpig svar. I svaret skal det gjøres rede for grunnen til at henvendelsen ikke kan behandles tidligere, og såvidt mulig angis når svar kan ventes. Foreløpig svar kan unnlates dersom det må anses som åpenbart unødvendig.

I saker som gjelder enkeltvedtak, skal det gis foreløpig svar etter annet ledd dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt.

I enkeltvedtak angående spesialundervisning gjelder saksbehandlingstid fra tidspunkt vedtaksmyndighet (skolen eller barnehagen) har mottatt sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten.

Individuelle opplæringsplaner (IOP) og individuelle utviklingsplaner (IUP).

Enkeltvedtak for spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp danner rammene for IOP og IUP.

Alle elever som får spesialundervisning skal ha en IOP, mens barn med spesialpedagogisk hjelp i barnehage skal ha en IUP.

IOP/IUP skal bygge på enkeltvedtaket om spesialundervisning og sakkyndig vurdering. Den kan ikke inneholde nye eller andre rettigheter for eleven enn de som kommer frem av enkeltvedtaket. IOP og IUP skal utarbeides snarest mulig etter vedtak er fattet.

IOP/IUP skal bidra til å sikre at eleven får et likeverdig og tilpasset opplæringstilbud. Hensikten med en IOP/IUP er å utvikle kortfattede og praktiske planer til hjelp i planlegging, gjennomføring og evaluering av opplæringen for elever som har spesialundervisning og barn med spesialpedagogiske tiltak. Sakkyndig vurdering skal være til hjelp for å utarbeide en god IOP/IUP. Da er det viktig at mål og tiltak skissert i sakkyndig vurdering er så konkrete at de er til hjelp i utarbeidelsen av IOP/IUP. Andøy PPT skal også bistå skoler og barnehager i Andøy til utarbeidelse av gode IOP og IUP ved behov.

Beskrivelser av mål, innhold, arbeidsmåter, vurderingsformer og organisering i en IOP/IUP må samordnes med planen for den ordinære opplæringen slik at eleven får

et helhetlig opplæringsstilbud. Det er utrolig viktig at det som defineres i en individuell opplæringsplan er mulig å evaluere. Dersom det ikke er mulig å evaluere innholdet i en IOP/IUP, er det ikke en god nok IOP/IUP.

IOP/IUP er et arbeidsverktøy for lærere og barnehagelærere for å sikre at elevens tilbud blir i samsvar med det som eleven har rett til etter enkeltvedtaket.

Gjennomføring av spesialpedagogiske tiltak

Det ordinære tilbudet og spesialpedagogiske tiltak skal ikke være to atskilte separate løp. Det er helt avgjørende å skape sammenheng mellom det ordinære tilbudet og spesialpedagogiske tiltak. Barn som har behov for spesialpedagogiske tiltak har stort behov for oversikt, struktur, sammenheng og for at omgivelsene er mest mulig forutsigbare og stabile. Dersom barn med behov for spesialpedagogiske tiltak møter en fragmentert barnehage- eller skolehverdag, er det et dårlig grunnlag for utvikling og læring.

Det ordinære og det spesialpedagogiske skal sammen skape et best mulig helhetlig tilpasset tilbud til barn med behov for spesialpedagogiske tiltak. En indirekte effekt av dette vil høyst sannsynlig være at kvaliteten på det opplæringsstilbudet alle barn får vil bli høyere.

Godt samarbeid mellom barnehagelærere/lærere og spesialpedagoger er dermed avgjørende for at barn som trenger spesialpedagogisk oppfølging kan få best mulig utbytte av et helhetlig tilbud. Både barnehagelærere/lærere og spesialpedagoger deler et felles ansvar for det helhetlige tilbudet barn som mottar spesialpedagogiske tiltak får. De er avhengige av et effektivt samarbeid mot felles mål, der de ikke bare deler ansvar, men også ressurser og kompetanse.

Tid er ofte en begrensende ressurs, det er derfor viktig at det settes av fast og regelmessig tid til samarbeid rundt planlegging av tiltak for oppfølging av barnet. Det er et lederansvar å legge til rette for denne nødvendige samarbeidstiden, mens hver enkelt ansatt må ta ansvar for å bruke tiden riktig, effektivt og målrettet. Det er viktig at alle som jobber i teamet på den enkelt skole eller barnehage er involvert i dette arbeidet. Dette inkluderer også fagarbeidere og assistenter.

Den individuelle utviklings- eller opplæringsplanen er et viktig verktøy når denne jobben skal gjøres. En god IOP/IUP fungerer som et dynamisk verktøy som skal evalueres og endres ved behov. Dette avhenger av at tiltak som iverksettes jevnlig utsettes for nødvendig evaluering og underveisvurdering, slik at man hele tiden kan optimalisere de pågående tiltakene for å gi best mulig hjelp til barnet, og dermed sørge for læring, trivsel, inkludering og utvikling.

Som støtte til å få til god evaluering av tiltak, skal skoler og barnehager bruke det støttemateriell som er utarbeidet til dette formål.

Kapasitetsbygging i gjennomføring av spesialpedagogiske tiltak

Et sentralt moment i kapasitetsbygging er å organisere arbeidet bedre og bruke kompetansen der den gir størst nytte. Det kan være svært utfordrende for ledere

innen barnehage og skole å identifisere hvordan man best kan organisere arbeidet og hvor man kan bruke kompetansen slik at den vil gi størst nytte. Det er dermed avgjørende at kommunens sakkyndige instans, kommunens PP-tjeneste, hjelper skoler og barnehager med organisering av arbeidet, samt å identifisere hvordan og hvor man kan bruke kompetansen slik at den gir størst nytte.

I tillegg er skoler og barnehager avhengig av å styrke kompetanse på flere viktige områder, i tillegg til å rekruttere og utdanne flere spesialpedagoger i framtida. Å bygge kapasitet krever dermed også mer langsiktige kompetansehevede tiltak. Kvalitetsbyggingen blir best når den inkluderer alle ansatte. Dette betyr at det må drives felles læringsprosesser, slik at de ansatte får kjennskap til de samme teorier og begreper. Kapasitetsbyggingen må skje kontinuerlig for å skape forutsetninger for kvalitet.

Foreldresamarbeid

For å trives og ha best mulige forutsetninger for å lære og utvikle seg i barnehagen og på skolen trenger barna og elevene støtte fra foreldrene sine.

Et godt foreldresamarbeid innebærer at barnehagen og skolen sørger for at foreldrene får medvirke i spørsmål som angår deres barn. Barnehagene og skolen må legge til rette for at foreldrene kan bli kjent med hverandre og hverandres barn. Dette kan fremme et trygt, godt og inkluderende barnehage/skolemiljø og forhindre sosial ekskludering. Barnehagen og skolen skal også legge til rette for samarbeidsarenaer der informasjon om barnets/elevens trivsel, utvikling og lærling kan utveksles mellom barnehage/skole og foreldrene.

Når barnehagen og skolen er bekymret for et barns utvikling bør det være en åpen og god dialog med foreldrene. Foreldrene skal få tydelig og god informasjon om de tiltakene som barnehagen/skolen vurderer å iverksette for barnet og må ta hensyn til foreldrenes syn og vurderinger. Dette betyr at barnehagen, skolen, PP-tjenesten og eventuelt andre instanser må legge til rette for et godt samarbeid med foreldrene gjennom de ulike fasene i prosessen, slik at barnets behov blir best mulig ivaretatt.

Kvalitetskontroll

For å sikre kvalitet på arbeidet i alle ledd skal kvalitetskontroll gjennomføres jamfør følgende årshjul. Dette skal innarbeides i kvalitetssystemet etter Opplæringslovens §13-10 og barnehagelovens § 9:

Når	Hva	Ansvarlig
Høst	Kvalitetssjekk av enkeltvedtak spesialundervisning	Skolefaglig rådgiver
Høst	Kvalitetssjekk av sakkyndige vurderinger	Skolefaglig rådgiver
Høst	Kvalitetssjekk av individuelle opplæringsplaner, inkludert evaluering.	Rektorer
Vår	Kvalitetssjekk av enkeltvedtak spesialpedagogisk hjelp	Skolefaglig rådgiver
Vår	Kvalitetssjekk av individuelle utviklingsplaner, inkludert evaluering.	Enhetsleder barnehage
Fortløpende	Evaluering av igangsatte spesialpedagogiske tiltak	Aktuelt team i barnehage og skole. (Samarbeidsmøter/ ansvarsgruppemøter).

Kompetansehevende tiltak – perioden 2021-2024

Område	Målgruppe	Type opplæring	Informasjon
Kick-off samling	Alle ansatte i skoler og barnehager, PPT Skolehelse-tjenesten	Workshop	Forankring Skole- og barnehageier
Spesialpedagogikk Eller annen relevant videreutdanning Eks: Språkutvikling, tilpasset opplæring.	Lærere Barnehagelærere	Universitet Høyskole Studiepoeng-givende	Prioritere barnehagelærer og lærer på videreutdanning årlig
Språk, språkutvikling, lesing og skriving: - Barns språkutvikling og språklæring - Lese- og skrivevansker - Alternativ supplerende kommunikasjon - Språkutvikling for flerspråklige barn	Ansatte i oppvekstsektoren	Intern ledet kompetanse heving Innhente nødvendige ressurser.	Fokus på bruk av digitale verktøy og andre hjelpemidler. Hva er ASK? Bygge opp ASK-kompetanse i alle barnehager og småtrinn Ledes av S-team
Inkluderende kultur	Skoleledelse Bhg. styrere Arb. gruppe Helsestasjon Barnevern PPT	Workshops med ekstern veileder	Inkluderende kultur Arbeidet kobles mot nytt kvalitets-system
Forvaltning	Skoleledere Enhetsleder BHG	Kurs E-læring + webinar Studie (Juss for ledere, rektorutd)	Høyne forvaltningskompetanse
Bruk av kartleggingsverktøy	Utvalgte lærere og barnehage-lærer	Sertifiseringskurs Andre typer kurs	LOGOS, Språk 6-16 M-test (Statped.no)
God klasseledelse og pedagogisk ledelse	Lærere og barnehagelærere	Internopplæring	

Organisatoriske tiltak

1: *Nettverk mellom ledere i oppvekstsektoren*

Mål for perioden 2021-2024:

Styrke lederskapet for å videreutvikle kultur for tidlig innsats og inkluderende felleskap i barnehager og skoler.

Delmål:

- Styrke felleskapet i oppvekstsektoren
- Dele erfaring og kunnskap på tvers av skoler og barnehager
- Se det helhetlige opplæringsløpet
- Styrke overgang mellom barnehage og skole

Ansvarlig for nettverk: Skolefaglig rådgiver og enhetsleder barnehage

Målgruppe: Rektorer, inspektører, barnehagestyrere

2: *Spesialpedagogiske Team for barnehage og skole*

Mål for perioden 2021-2024:

Å sørge for planlegging og gjennomføring av konkrete kompetansehevende tiltak for å forbedre kvaliteten på arbeidet med:

- Barns språkutvikling
- Lese- og skrivevansker

Delmål for perioden 2021-2024:

- Styrke felleskapet i oppvekstsektoren med fokus på arbeid med språkutvikling, lesing og skriving.
- Dele erfaring og kunnskap på tvers av skoler og barnehager i arbeidet med språkutvikling, lesing og skriving.
- Sertifisere skolene i Andøy som Dysleksivennlige skoler jamfør kriteriene fastsatt av Dysleksi Norge.

Resultatmål for perioden 2021-2024:

- Flere barn med utfordringer innen språk, lesing og skriving får riktig hjelp og støtte innenfor det allmennpedagogiske og ordinære tilbudet.



Tiltak digitale verktøy

I forbindelse med fagfornyelsen må det utarbeides nye læremidler. Stadig flere av disse læremidlene vil være digitale. Digitale læremidler kan være en god støtte for lærerne når de skal tilpasse undervisningen til den enkelte, dersom de brukes riktig. Med digitale læremidler kan for eksempel elevene få oppgaver tilpasset sitt nivå. Med universell utforming av digitale læremidler vil fagstoff og oppgaver bli bedre tilgjengelige for en større del av elevene. Det finnes også et stort utvalg spesialiserte ressurser og verktøy som er tilpasset spesifikke utfordringer elevene kan ha. Dette kan bidra til at flere elever kan få den tilretteleggingen de trenger i klasserommet. Når alle elevene har god tilgang til IKT i klasserommet, blir det lettere å tilrettelegge for inkluderende undervisning for de elevene som er avhengige av IKT-hjelpemidler, og tilretteleggingen blir mindre synlig. Digitale læremidler kan dessuten bidra til økt motivasjon og engasjement.

- Stortingsmelding 6

Grunnleggende verdier, pedagogisk grunnsyn og høy kompetanse er viktigere enn tilgang til moderne barnehagebygg, skolebygg, læringsressurser og læremidler. Likevel er det slik at tilgang til gode pedagogiske verktøy, særlig digitale verktøy, kan gjøre det mulig å oppnå enda mer enn med tradisjonell undervisning. For å få til dette er det viktig å ha fokus på at digitale verktøy ikke avgrenser muligheter, men åpner nye dører mot en mer tilpasset og likeverdig opplæring. Barnehagene og skolene i Andøy ønsker å bruke de verktøyene og metodene som til enhver tid er mest hensiktsmessige, og å bruke IKT kun der det gir mer læring og motivasjon. I dette ligger det et stort potensial for å gi et bedre, mer motiverende og mer tilpasset tilbud til alle barn.

I dag mangler barnehager og skoler en grunnleggende plattform for å få tilgang til apper, digitale læremidler og læringsressurser som muliggjør dette. Mangelen handler om tilgang på datamaskiner, Ipad eller andre likeverdige mobile digitale enheter. Skolene har styrket tilgangen til slikt utstyr de siste årene, og har nå datamaskiner til alle elever på ungdomstrinnet. I tillegg har skolene noen flere datamaskiner og er som kan brukes nedover i klassetrinnene, men dette er svært begrenset. Lærere gir stadige tilbakemeldinger om at behovet for tilgang til flere datamaskiner er prekært for å få til bedre, mer motiverende og tilpasset undervisning. Barnehagene har svært begrenset tilgang til digitale verktøy. Hver barnehage har tilgang til 1-2 stk Ipad. Det er langt fra tilstrekkelig for å få utnyttet de mulighetene og det potensialet som ligger i bruk av digitale læremidler. Ansatte i barnehagene har også begrenset tilgang til datamaskiner de kan bruke i sitt arbeid med barna.

I tillegg til økt kompetanse på bruk av disse verktøyene, bør det derfor satses på økt tilgang til verktøyene i skoler og barnehager. Med andre ord bør det investeres i flere datamaskiner og/eller annet relevant utstyr:

Det bør derfor:

- Utarbeides forslag til finansiering av innkjøpene.
- Utarbeides en langsiktig plan for drift, ivaretagelse og fornying av verktøyene.

Det er viktig at pedagogisk og spesialpedagogisk kompetanse bidrar i utrednings- og planleggingsarbeidet, sammen med relevant IT-kompetanse.